Teknologiateollisuus

Asiantuntijalausunto
20.6.2022

Viite: Sähköpostitse saapunut asiantuntijalausuntopyyntönne 9.6.2022, YmV 21.6.2022

Asia: E 66/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Kestävien tuotteiden politiikasta: Kestävistä tuotteista normi

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Euroopan komissio julkaisi 30.3.2022 tiedonannon kestävästä tuotepolitiikasta, jossa komissio kertoo suunnitelmistaan kestävän tuotepolitiikan edistämisestä osana komission kiertotalouden toimintaohjelmaa.

Suomi kannattaa EU:n kestävän tuotepolitiikan tiedonannon ja sen yhteydessä julkaistujen aloitteiden tavoitteita luonnonvarojen säästeliäästä ja resurssitehokkaasta käytöstä, tuotteiden käyttöiän pidentämisestä, kierrätysmateriaalien osuuden käytön lisäämisestä sekä haitallisten aineiden vähentämisestä.

Suomi lisäksi pitää tärkeänä, että EU:ssa pyritään jatkossa kierrätystä kokonaisvaltaisempaan tuotepolitiikkaan. Tavoitteena tulee olla pidentää tuotteiden käyttöikää sekä edistää tuotteiden ylläpitoa, kunnostamista, uudelleenkäyttöä ja uudelleenvalmistusta – ei pelkästään tavoitella materiaalien kierrättämistä.

Keinoina on mainittu muun muassa se, että EU:n komission suunnitelmia kehittää toimintamalleja, tiedontuotantoa ja työkaluja, jotka tukevat kaikkia arvoketjun toimijoita kestävien valintojen tekemisessä sekä tekevät tuotantoketjuista läpinäkyvämpiä. Muistion perusteella Suomi korostaa kiertotalouden ratkaisujen merkitystä uusien liiketoimintamahdollisuuksien edistämisessä sekä kilpailukyvyn että luonnonvarojen kestävän käytön vahvistamisessa. Kiertotalous voi myös edistää omavaraisuutta ja vähentää riippuvuutta kriittisistä materiaaleista.

Teknologiateollisuus yhtyy Suomen näkemyksiin kestävän tuotepolitiikan tarpeesta, tavoitteista ja keinoista.

Teknologiateolloisuus ry kannattaa kestävää tuotepolitiikkaa sekä ehdotetun Ekosuunnitteluasetuksen laajentamista kaikkiin tuotteisiin.

Voimassa oleva Ekosuunnitteludirektiivi on ollut toimiva ja ehdotus sen laajentamiseen on kannatettavaa. Ehdotuksen mukaan ekosuunnitteluasetus toimisi vastaavalla tavalla puitekehyksenä kuin voimassa oleva direktiivi. Sen nojalla annettaisiin erilaisia tuotteita tai

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

tuoteryhmiä koskevia delegoituja säädöksiä, joiden sisältöä koskisi sekä suoritustaso- että tietovaatimuksia, mukaan lukien uuden digitaalisen tuotepassin tietovaatimuksia.

Teknologiateollisuus ry pitää tätä kannatettavana, mutta muistuttaa, että kuitenkaan immateriaalioikeuksiin tai luottamuksellisiksi määriteltyihin tietoihin liittyvää tietoa ei tulisi vaatia. Teknologiateollisuus ry ei pidä kannatettavana tietovaatimusten laajentamista huolta aiheuttaviin aineisiin, sillä se tarkoittaisi kohtuuttoman suurta taakkaa yrityksille tilanteessa, jossa laajentamisen hyödyistä ei kuitenkaan olisi varmuutta.

Uusia tuotekohtaisia kestävyyskriteereitä määriteltäessä on tarpeen noudattaa ns. SMERC-periaatetta (**S**pecific, **M**easurability, **E**nforceability, **R**elevance, **C**ompetitiveness) eli täsmälliset, mitattavat, toimeenpantavat, merkitykselliset vaatimukset, jotka tukevat kilpailukykyä.

Yksityiskohtaisia vaatimuksia asetettaessa tulisi ottaa huomioon niiden tosiasiallinen valvottavuus. Tosiasia on, että kansallinen markkinavalvoja voi valvoa vain kansallisesti ja että vaatimusten noudattamisen tulee olla mitattavissa tai muuten todennettavissa. Teknologiateollisuus ry lisää, että vaatimuksissa tulee huomioida myös yritysten kilpailukyky.

Digitaalisen tuotepassin perustaminen auttaa luomaan tuotteista olennaista vastuullisuustietoa. Ehdotamme, että digitaalinen tuotepassi laaditaan siten, että jokainen arvo- ja toimitusketjun osapuoli tuottaa siihen oman osuutensa tiedot. Tietojen tulee perustua perusteltuun tietotarpeeseen kestävän kehityksen ja erityisesti kiertotalouden edistämiseksi. Toimitusketjun tuottaman tiedon tarkkuus ja luotettavuus vaikuttaa digitaalisen passin käyttökelpoisuuteen. Tuotepassin toimivuus on suunniteltava huolella, sillä tietojen luottamuksellisuuden vaarantuminen on yrityksille suuri huolenaihe.

Kannatamme sitä, että direktiivi muutetaan delegoiduksi asetukseksi, koska se vähentää kansallista tulkintaa ja varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset Euroopan sisämarkkinoilla. Ehdotus kohtelee myös tuontituotteita ja EU:n markkinoilla tuotettuja tuotteita tasapuolisesti. Teknologiateollisuus ry pitää hyvänä komission ehdotuksen tavoitetta vahvistaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta ja sisämarkkinoita.

Jotta teollisuus pystyisi valmistautumaan ja ennakoimaan uusia tuotevaatimuksia, suhtaudumme myönteisesti tähän asetukseen sisällytettävien uusien tuotteiden priorisointiin ja suunnitteluun sekä tämän suunnitelman säännölliseen päivittämiseen. Vaadimme kuitenkin, että päivitettyyn suunnitelmaan ei saa sisällyttää uusia tuoteryhmiä ennen kuin edellinen suunnitelma on toteutettu.

Teknologiateollisuus ry kannattaa ekosuunnittelufoorumin perustamista. Näin varmistamme, että kaikki sidosryhmät voivat ilmaista näkemyksiään kehitettäessä uusia vaatimuksia tuoteryhmille. Vielä on selvitettävä, miten kaikki kiinnostuneet sidosryhmät voivat aidosti osallistua foorumiin.

Uudistuva ja laajeneva sääntely asettaa varsinkin pk-sektorille uusia vaatimuksia. Teknologiateollisuus ry kantaa huolta siitä kuinka pienten yritysten osaaminen ja resurssinsa riittävät täyttämään vaaditut yksityiskohtaiset vaatimukset, kuten digitaalisen tuotepassin käyttöönoton tai hiilijalanjäljen laskemisen. Miten EU:n jäsenvaltiot pysyvät tasavertaisina auttamaan pk-sektoria, jotta tasapuoliset toimintaedellytykset taataan?

Asetusehdotus sisältää säännösehdotuksen mikro-, pien- ja keskisuurten yritysten aseman huomioon ottamisesta sekä tämän asetuksen ja sen nojalla annettujen delegoitujen säädösten täytäntöönpanon tukemisesta. Jäsenvaltioiden velvollisuuksien keskiössä olisivat näiden yritysten tiedonsaannin helpottaminen ja verkostoitumismahdollisuudet. Lisäksi tukimahdollisuuksiin kuuluisivat esimerkiksi taloudellinen tuki ja henkilöstön kouluttaminen. Teknologiateollisuus ry pitää tätä tärkeänä ja muistuttaa samalla, että jäsenvaltioiden tulisi varata tähän riittävästi resursseja kaikenlaisten yritysten tukemiseksi.

Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltioille aiheutuisi hallintokuluja pääasiassa henkilöstöresurssien lisätarpeesta. Teknologiateollisuus ry kantaa huolta siitä onko jäsenvaltioissa mahdollistettu riittävät resurssit säädösten toimeenpanoon, valvontaan ja yritysten tukemiseen.

Delegoiduilla säädöksillä siirretään päätösvaltaa pois jäsenmailta. Osin nämä delegoinnit ovat varsin laajoja. Koska asetusehdotuksesta ei käy ilmi, mitä tuoteryhmiä tulevat delegoidut säädökset tulisivat koskemaan, jää asetusehdotuksen perusteella epäselväksi keskeisiä kysymyksiä sen arvioinnin kannalta. Jäsenvaltioiden mahdollisuudet vaikuttaa säädösten sisältöön kapenevat merkittävästi verrattuna aiempaan. Teknologiateollisuus ry ehdottaa, että delegoitujen säädösten sijasta tuoteryhmäkohtaisten vaatimusten säätämiseen tulisi ensisijaisesti käyttää nykytilaa vastaavia täytäntöönpanosäädöksiä, joiden päätöksentekomenettelyssä jäsenvaltioilla on enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa.

Teknologiateollisuus ry muistuttaa, että kansallisesti käytävä keskustelu valmistelun eri vaiheissa on erityisen tärkeää etenkin pk-sektorille ja että kansalliset erityispiirteet tuotteiden valmistuksessa sekä niiden käytössä tulisi ottaa huomioon.

Teknologiateollisuus ry pitää ehdotettua kiertotalouspakettikokonaisuutta erittäin tarpeellisena ja kannattaa sen tavoitteita.

Kiertotalousratkaisuille on merkittävä ja kasvava globaali tarve. Yli 90 prosenttia talouteen tulevista materiaaleista on edelleen neitseellisiä. Väestönkasvu, elintason nousu, kaupungistuminen ja energiamurros kasvattavat metallien ja materiaalien kysyntää tulevaisuudessa entisestään. Tarve luonnonvarojen kestävälle hallinnalle on merkittävä, sillä luonnonresurssien louhinta ja prosessointi aiheuttavat noin puolet globaaleista hiilidioksidipäästöistä ja yli 90 prosenttia luontokadosta.

Suomen mittakaavassa kiertotaloudelle on tunnistettu 2–3 miljardin vuotuinen arvonlisäpotentiaali vuoteen 2030 mennessä viidellä eri sektorilla. Arvioiden mukaan kiertotalous yhdessä teknologisen kehityksen kanssa mahdollistaa resurssien tuottavuuden parantamisen Euroopassa jopa kolme prosenttia vuodessa.

Siirtymällä kiertotalouteen voidaan vähentää tuotteen hiilijalanjälkeä 60–85 prosenttia. Globaalissa mittakaavassa kiertotaloustoimilla, kaksinkertaistamalla nykyinen 9 prosentin kiertotalousaste ja hyödyntämällä resurssiviisaita strategioita, on mahdollista vähentää päästöjä noin 40 prosenttia ja neitseellisten luonnonvarojen käyttöä 30 prosenttia.
Teknologiateollisuus on sekä kansallisessa että globaalissa kiertotaloussiirtymässä keskeisessä roolissa, koska se edustaa yli puolta Suomen koko viennistä ja sillä on jo pitkät perinteet toiminnan tehostamisessa, materiaalitehokkuudessa ja ”niukkuuden” vaalimisessa.

Lisäksi toimialalla on vahvaa osaamista palveluliiketoiminnassa kuten huoltoliiketoiminnassa, tehdaskunnostuksissa tai digitaalisissa ratkaisuissa.

Teknologiateollisuus ry on ensimmäisenä Suomessa vahvistanut koko toimialalle oman kiertotalousohjelman. Ohjelman tavoitteena on tukea kansallisen kiertotalousohjelman toimeenpanoa sekä auttaa Teknologiateollisuus ry:n jäsenyrityksiä luomaan kiertotaloudesta kasvua, mainehyötyjä ja kilpailuetua sekä edistää kansallista ja globaalia siirtymää kohti markkinaehtoista ja kilpailukykyistä kiertotaloutta. Lisäksi Teknologiateollisuus ry on ensimmäisenä ilmoittanut lähtevänsä mukaan kansalliseen kiertotalouden skenaario- ja sitoumustyöhön. Tavoitteena on luoda toimialalle oma Green Deal Teknologiateollisuuden kiertotalousohjelman pohjalta.

Teknologiateollisuuden kiertotalousohjelman tavoitteiden ja kiertotalouden liiketoimintahyötyjen saavuttaminen edellyttää muutoksia toimintaympäristössä, toimialatasolla sekä yksittäisissä yrityksissä vuosina 2022–2035. Muutos on mutkikas mutta välttämätön. Se ei onnistu, jos siirtymää ei vauhditeta taloudellisin kannustamin sekä lisäämällä ymmärrystä kiertotalouden mahdollisuuksista.

Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan kiertotaloussiirtymän onnistumisen takeita ovat:

- **Riittävä yritysten, kansallinen ja EU:n rahoitus** toimialan kestävän kehityksen mukaisten rakenteiden uudistamiseen ja yritystason muutokseen.
- **Kiertotalousajattelun vahvistuminen**: Menestyjäyritykset investoivat muutokseen jo huomattavasti aiemmin kuin valtaosa markkinoiden toimijoista.
- **Strategiset yhteistyömallit ja kiertotalousekosysteemit**: Onnistuakseen muutoksessa yritysten on sisällytettävä kiertotalousajattelu kaikkeen toimintaan sekä sisäisesti että toimitusketjussa.
- **Osaamisen vahvistuminen**: Kiertotalousosaamisessa on puutteita sekä yrityksissä että julkisella sektorilla. Osaamisvajetta on yrityksissä mm. liiketoimintamalleihin, tuotesuunnitteluun ja valmistukseen, kierrätysmateriaalien käyttöön, materiaalivirtojen ja datan analysointiin sekä markkinointiin liittyvissä tehtävissä.
- Kiertotaloudelle suotuisan **markkinoiden ja kilpailukykyisen toimintaympäristön kehittyminen**: Kierrätysmateriaaleja ja jätteitä koskevaa lainsäädäntöä selkiytettävä ja yhdenmukaistettava vähintään EU-tasolla.

Lisätiedot:
Johtaja Helena Soimakallio
Sähköposti: helena.soimakallio@teknologiateollisuus.fi
Puhelin: 040 550 7706

Carina Wiik, asiantuntija, tuotepolitiikka
sähköposti: carina.wiik@teknologiateollisuus.fi
puh: 040 717 3627